

1183: *Aurenciana* (Mas XII, 15); 1192: S. Eulalie de *Oronzana* (*Cart. S. Cu.* III, 323); 1205: *Oronciana* (Mas XII, 136). El cens de 1359 confon amb el parònim Sta. Eul. de Provençana, posant en el del Vallès: «Sta. Eulàlia de *Probensana* del terme de Munbuy»,⁵ i en l'altre: «Sta. Eulàlia de *Robensana*» (*CoDoACA* XII, 6, 11).

ETIM. Aebischer (*Top.*, 128-9) va ben esmaperdut, bambolejant entre *Auruncius*, **Orensius*, *Orontius* i *Aurentius*, desorientat pel seu absurd menyspreu i desconeixement de la fonètica catalana. No dubtem: és (VILLA) AURENTIANA. *Orensius* és impossible per la constant ç o -ci- de totes 9 mencions medievals (ç no es confongué mai amb s abans del S. XIV); encara que *Auruncius* (en Schulze) estigui reforçat per *Ar-*¹⁵ *runtius*, cònsol romà a l'a. 22 a.C. i per un *C. Arruntius Catellius*, propietari a Lusitània a. 70-72 d.J.C. (*RHispan.* LXXII, 401), s'ha de rebutjar per la -r- simple catalana d'avui i per la de les 10 mencions medievals.

En la disjuntiva o-/AU- no importa gaire la o- de les mencions de 1056 a 1129, perquè en aquest segle a Catalunya i a la major part de la Romània temps ha que AU ja s'havia tancat en o- (ja el 849 en els Jurements d'Estrasburg); les mencions com *Aurenciana*,²⁵ de 1160, 1178 i 1183, no gaire posteriors, no és menys probable que servin una tradició antiga.

Aquestes vénen confirmades pels paraïhels occitans: un *Aurenzana* ja figura en el S. XIII, en el *Cart. de St. Victor* de Marsella (Skok, p. 61): hi ha un *Auren-*³⁰ *san* en el Gers i els HPyr. i «*Aurencanus*, ville disparue» agre. a Montreal de l'Aude també apareix com «*Aurencianus*, villa in pago Carcassensi» en Sabarthès i en el *Recueil* de Dom Bouquet (VIII, 628). Ara bé, la llengua d'oc és l'única que ha distingit au/o³⁵ (*laur*, *maur*, *paubre* etc.).

L'assimilació o-ez > o-òz és normal en català (*Lleures*C., 200); i la caiguda de la o- o a- inicial és un fet ben corrent en totes les llengües romàniques, i majorment en toponímia. Encara que el nom AURENTIUS no⁴⁰ estigui documentat en l'Antiguitat, és un derivat de la fecunda família de AURIUS, *Aurelius* etc., amb el corrent sufix -ENTIUS (de *Laurentius*, *Vincentius*, **Caprentius*...); i d'aquí ve el nom de sant AURENTIUS, d'on *Sant Orenç*, poble de Ribagorça.

Dels candidats concurrents algun pot haver tingut descendència toponímica. D'aquell *Arruntius* deu venir un *Arroncio* que figura el 871 a Alaba o a Lleó (Lacarra, *Est. Hist. Nav.*, p. 12) i potser algun nom italià: (*Conte Arronti* (Pieri, *Top. Arno*, 70); però⁵⁰ és ben innecessari derivar d'aquí (o d'un *Arruntius*) (Schu., 263), o de *Runtius* (Schu., 368) els 3 *Ronzani* toscans (ib., p. 188), car en italià l'afèresi del tipus *ragno* ARANEA, *romitolo* EREMITA, i *gosto* AUGUSTUS són més freqüents que enlloc.

El cognom cat., poc corrent, d'Esperança *Robensa*, d'una empordeana de 1763 (PCoromines, *Vida de Pep Ventura*), sembla extret de *Ronçana*, segons el model de *Proenç*, -ença que hem explicat a l'article *Provençana*.

Rom i *Roma* (Alberes, Comià), V. ape. a *Roma* (àr.) *Rondant*, V. Ro- (misc. àr.) *Romania*, *Romegats*, V. *Ruilles* *Rondonera*, V. *Rodors*

RÒNEC

'Ruïnós, abandonat, pelat, solitari, sol': *DECat* VII, 445b37-443b48.

Els Rònecs, cingles del terme de Vidrà (XIII, 18). J. F. C.

Ronesa, V. Ro-, Ru- (misc. àr.)

RONÍ

Llogaret de l'alt Pallars, a l'esq. de la N. Pallaresa, agre. al mun. de Rialb, entre aquest poble i Llavorsí; és a la desembocadura del gros afl. esq. que ve de la Ribalera, sota Montenartó: allí hi ha la *Moleta de Roní*, per on arriba a la carretera general l'antic camí ral de la SdUrg., per Sant Joan de l'Erm (1931); oït *roní* (exc. 120); id. a Sort (Casac. 1920).

MENCIONS ANT. Badia Margarit documenta la var. antiga *Ronui*, en una seva nota (de c. 1950, que se m'ha extraviat), on assenyala algun altre cas de reducció de -ui a -í, com en *Leborçui* > *Llavorsí*: cf. *Berani* < -anui (i potser *Aidí*); era, doncs, un dels incomptables noms en -ui de Pallars i Rbg.; de probable origen bascoide; per més que ja aparegui reduït a la moderna en una menció de 1645 (*Capbreu* de Rialb, fº 39v).

Res a veure certament amb un vague NP *Runa* amb què suggereix relacionar-lo el Prof. G. Rohlf (autor de la desencaminada teoria de l'origen antroponímic dels NLL en -ui) (*Stud. z. rom. Namenkunde*, 20).

No hi ha raó per apartar-se de l'enllaç ibero-basc que hem pogut demostrar per a la gran massa dels noms en -ui < -oi.

D'una banda tenim basc *erroi* «cuervo mayor», d'un antic **ERRONE* segons Mitxelena (*Apell.*, § 227). Car recordem que les barrancades fondes són el lloc on queden sempre carnussos, amb gran atracció dels⁴⁵ corbs, voltors i aguilons. D'altra banda hi ha un NL o cognom bc. *Arrona*, d'on és derivat *Arroniz*, poble de Navarra, al Sud d'Estella (Mitx., *Apell.*, § 48).

També hi ha bc. *arro* «barranco» (ib., § 90) i d'aquest hem fet venir el nombrós grup de NLL en *Arr-* de Pallars i Aran (art. supra, vol. II). Una pista i l'altra no sols no s'exclouen sinó que coincideixen en el comú denominador paleo-basc *ERRON-/ARRON-*; com sigui que *err-* passa sovint a *arr-* en fon. cat., i la predilecció que mostren els dialectes bascos moderns per⁵⁵ e- no sempre fou vigent.

En conclusió *Ronui* (> *Roní*) deu venir de *ERRONOI* (> *ARR-*) reduït posteriorment per afèresi toponímica de A-. Cf. d'altra banda el nostre art. *El Rú*, infra i *Rbune*, de Roncesvalles.

⁶⁰ No és tan segur, per raons geogràfiques, que tingui